

N:r 149.

Godkänd av första kammaren den 16 maj 1917.
Godkänd av andra kammaren den 16 maj 1917.

Riksdagens skrivelse till Konungen, angående utredning beträffande användningen av s. k. förtyngningsmedel vid läderberedningen i riket.

(Första kammarens 2:a tillfälliga utskotts utlåtande nr 17)
(Andra kammarens 3:e tillfälliga utskotts utlåtande nr 8).

Till Konungen.

Uti en inom riksdagen väckt motion har framhållits behovet därav att utredning verkställdes beträffande i vilken omfattning landets garveridkare vid läderberedning begagnade s. k. förtyngningsmedel, samt att åtgärder vidtoges till förhindrande av användningen av en sådan beredningsmetod.

Förevarande fråga har, enligt vad riksdagen har sig bekant, bland annat varit föremål för uppmärksamhet uti ett av sko- och läderbranchens fabrikant- och grossistförening avgivet yttrande över den så kallade patentlagstiftningskommitténs betänkande med förslag till lag mot illojal konkurrens m. m. Vidare har svenska skofabrikantföreningen uti en till riksdagens vederbörande utskott avlämnad skrivelse huvudsakligen framhållit, att det med hänsyn till den på senare åren allt mer tilltagande användningen av förtyngt läder syntes föreningen påkallat, att tillverkningen särskilt av förtyngt bottenläder, i den mån så ske kunde, snarast möjligt förbjödes, enär sådant läder vore mindre slitstarkt och för skotillverkningen i alla hänseenden synnerligen olämpligt.

Riksdagens vederbörande utskott hava uti sina till riksdagen avgivna betänkanden jämväl åberopat sig på utländska arbeten och utländsk lagstiftning uti förevarande ämne, nämligen *dels* en i betänkandena återgiven artikel uti ett på tyska språket av J. Schmidt och A. Wagner utgivet arbete, benämnt »Gerberei—Technisches Auskunftsbuch für die gesamte Lederindustrie», *dels ock* tyska och österrikiska lagar till förhindrande av konstgjord förtyngning av läder eller av försäljning utav förtyngt läder utan särskilt angivande därav.

Enligt vad riksdagen inhämtat, ligger mineralämneshalten hos vanligt läder (hänfört till lufttort läder) ungefär mellan 0,25 och 1,6% och är lägre hos svedda lädersorter än hos kalkbehandlade. En halt av mer än 1% tyder vanligen på dåligt utförande av hudens reningsbehandling (otillräckligt avlägsnande av kalken från kalkbladen) eller på användning av mineralämnesrika garvämnesextrakt (sulfitbehandlade extrakt) eller på tillsats av magnesiaskalter till garvlutarna för att påskynda garvningen eller på appretering av lädret med mineralämnena (lera eller dylikt) och en halt över 2% på förtyngning med mineralämnena. I händelse av förtyngning så överskrides denna gräns vanligen väsentligen så, att emellanåt erhålles en mineralämneshalt av 20%. Av mineraliska förtyngningsmedel användas huvudsakligen klorbarium, bariumsulfat (bildat i lädret genom omsättning), mera sällan koksalt, svavelsyrad magnesia, blysalter (salpetersyrat eller ättiksyrat bly).

Såsom framhållits uti svenska skofabrikantföreningens ovanberörda skrivelse, hava under senare år vid vårt lands läderfabriker och garverier olika metoder för lädrets förtyngning i ökad omfattning kommit till användning liksom ock graden för förtyngning ökats. Av nyss åberopade skrivelse framgår, att den lojala industriens representanter med tillfredsställelse skulle hälsa tillkomsten av en lagstiftning, åsyftande att omöjliggöra denna i allmänhet i illojalt konkurrensyfte företagna varuförsämring.

Riksdagen anser det vara ådagalagt, att det allmänna användandet av ifrågavarande förtyngningsförfarande måste komma att medföra menliga resultat i fråga om beskaffenheten av det läder, som föres i marknaden och följaktligen å de fabrikat, vari detta läder ingår såsom beståndsdel i större eller mindre utsträckning. Alldeles särskilt komma givetvis dessa menliga följder att framträda beträffande skoindustrien och handeln med skodon. Det torde kunna framhållas, att, enligt vad erfarenheten synes giva vid handen, läderförtyngning medelst gängse förtyngningsmetoder icke blott åstadkommer, att lädret erhåller mindre slitstyrka, utan även med-

för risk för att skodon, vari förtyngt läder använts till sulor, kunna bliva i sin helhet förstörda genom inverkan av de såsom förtyngningsmedel använda kemiska produkterna. Bortsett emellertid från frågan om förtyngningens inverkan å det förtyngda lädrets kvalitet, måste emellertid denna metod att på konstlat sätt åstadkomma en viktförhöjning hos en efter vikt försåld vara, framstå såsom förkastlig.

Det kan även påpekas, att ett lättare läder underlättar exporten, emedan alla tullar beräknas efter vikt och att ju lättare en sko är, ju mindre tull drager den. Härtill kommer, att det vid all skotillverkning gäller såsom en eftersträfvansvärd dygd att skodonen göras så lätta som möjligt.

Vid nu angivna förhållanden har riksdagen i likhet med motionären ansett den konstaterade tendensen av ett allt allmännare användande utav förtyngningsmedel vara av sådan beskaffenhet, att den icke borde undgå uppmärksamhet från statsmakternas sida.

Motionären har här berört ett område, varåt svensk lagstiftning hittills icke ägnat någon vidsträcktare uppmärksamhet, varuförfalskningens gebit. Vårt land kraftiga utveckling i industriellt hänseende har emellertid åstadkommit, att under senare tider allt oftare och beträffande allt flera förhållanden rests krav å lagbestämmelser till den konsumerande allmänhetens skydd gent emot vissa producenters bristande hänsyn till nämnda allmänhets berättigade anspråk att erhålla en med avseende å de vid varans salubjudande utfästa egenskaper och det betingade priset fullgod vara.

Att med tillämpning av nu gällande lag åstadkomma ett erforderligt skydd gent emot den sig allt mer utbredande läderförtyngningen lär icke vara möjligt. Ifrågasättas kan, huruvida icke, åtminstone i vissa fall, exempelvis där läder uttryckligen försålts såsom oförtyngt, den i 22 kapitlet 13 § 2 stycket strafflagen givna bestämmelse om straff för den säljer »mängt för omängt», kan anses tillämplig, men någon praktisk erfarenhet härom synes icke föreligga, och under alla omständigheter torde näppelägen enbart genom straffbestämmelser kunna uppnås något skydd av effektiv beskaffenhet.

I detta sammanhang torde böra anmärkas, att ovan omförmälta förslag till lagstiftning emot s. k. illojal konkurrens, såsom vilande på väsentligen andra grunder än dem, varå motionärens förevarande framställning baserats, icke innebär någon lösning av det genom motionen väckta spörsmålet.

En sådan synes kunna uppnås allenast genom en speciallagstiftning, varigenom stadgas förbud för användande vid läderberedningen av

vissa ämnen avsedda för lädrets förtyngning. Av de omständigheter, som i ärendet förebragts, torde emellertid framgå, att utredning erfordras med avseende å ett eventuellt dylikt förbuds omfattning beträffande otillåtna förtyngningsmedel. Att sådant förbud måste kombineras med därav föranledda bestämmelser rörande importen av läder ävensom bestämmelser rörande kontrollen å efterlevnaden av förbudet är uppenbart, men torde jämväl den närmare utformningen av dylika bestämmelser böra bero av den utredning i ämnet, som riksdagen ifrågasatt, varvid i samtliga dessa avseenden utländsk lagstiftning på samma område i ej ringa grad torde kunna tjäna till ledning. Riksdagen vill beträffande denna utredning betona, att vid densamma uppmärksamhet även bör ägnas åt den i den åberopade tyska artikeln framförda tanken på stadgande om försäljning av sulläder efter mått i likhet med rådande praxis beträffande ovanläder. Om en sådan försäljningsform kunde tänkas praktiskt genomförd, bortföle nämligen den ekonomiska lockelsen till hela förtyngningsförfarandet.

På grund av vad sålunda anförts får riksdagen anhålla, det täcktes Eders Kungl. Maj:t, efter utredning rörande användning av s. k. förtyngningsmedel vid läderberedningen inom riket, vidtaga de åtgärder, vartill en dylik utredning kunde giva anledning.

Stockholm den 16 maj 1917.

Med undersätlig vördnad